

Reptes ètics en l'atenció a la violència de gènere en l'Atenció Primària de Salut

Aquest document ha estat elaborat conjuntament pel Grup de Violència de Gènere en l'Atenció Primària i pel Grup d'Ètica de la CAMFiC. Us n'ofereim la versió extensa i la resumida en cadascun dels enllaços següents:

<http://www.camfic.cat/CAMFiC/Seccions/GrupsTreball/Arxius/Maltractament.aspx>

<http://www.camfic.cat/CAMFiC/Seccions/GrupsTreball/Arxius/Etica.aspx>

L'atenció sanitària a les dones que pateixen violència de gènere planteja amb molta freqüència dilemes ètics. En el document analitzem els tres següents:

- I. Què cal fer quan la dona no vol denunciar.
- II. Què cal fer quan maltractador i víctima són pacients de la mateixa consulta.
- III. Violència de gènere: la necessitat dels registres, la dificultat dels registres.

I. Què cal fer quan la dona no vol denunciar

Quan la dona que pateix maltractament no vol denunciar, es presenta un dilema ètic entre l'obligació professional de respectar l'autonomia de la dona i l'obligació legal de comunicar la situació de maltractament a la justícia.

La comunicació a la justícia permet visibilitzar la violència, pot posar en marxa mesures de protecció per a la dona i actuar contra l'agressor. No fer-ho pot tenir conseqüències negatives per a la dona en situació de violència.

Cal reflexionar sobre les conseqüències negatives que la nostra comunicació pot portar a la dona: empitjorar objectivament les seves condicions de vida, augmentar el perill, no haver previst les conseqüències de l'actuació legal.

No respectar l'autonomia de la dona pot portar a més victimització, al trencament de la relació terapèutica i a invisibilitzar de nou la violència.

Cal fugir d'actuacions precipitades, treballar el restabliment de la dona i la seva autonomia i procurar les condicions de seguretat suficients. Cal tenir en compte les circumstàncies que poden accelerar el procés i, finalment, cal anotar i justificar les decisions a la història clínica.

II. Què cal fer quan maltractador i víctima són pacients de la mateixa consulta

El coneixement de la situació de maltractament a través de la dona i el deure de confidencialitat condicionen l'actuació professional en l'atenció a l'home que maltracta.

En el tracte professional amb l'home que maltracta poden aparèixer emocions negatives i situacions de conflicte de lleialtats que dificultin l'assistència. La possibilitat de recórrer a un canvi de professional no sempre existeix o és la més convenient.

L'anàlisi ètica mitjançant els principis clàssics és insuficient perquè només a partir del principi de justícia es dona entrada a terceres persones.

En el capítol també es tracta de l'abordatge de l'home que maltracta a l'atenció primària, de la utilitat de tenir present el caràcter estructural de la violència masclista, i de les dificultats organitzatives i assistencials que plantegen les ordres d'allunyament en el centre sanitari.

III. Violència de gènere: la necessitat dels registres, la dificultat dels registres

No registrar el maltractament com a condicionant de salut no és neutral, sinó que dona avantatge a l'home que maltracta. El registre a la història clínica té importància assistencial i valor legal.

El registre de la situació de maltractament pot estigmatitzar i posar en risc la seguretat de la dona si es vulnera la confidencialitat.

El dilema ètic neix de la necessitat de registrar, amb visibilitat suficient, a la història clínica, alhora que cal garantir la confidencialitat de les dades, explicant els seus límits a la dona i tenint en compte les seves preferències.

La decisió de registrar, què registrar i quan fer-ho, té implicacions ètiques i assistencials. Cal integrar la qüestió del registre en el procés de l'atenció a la dona, i buscar el seu acord.

La història clínica electrònica compartida, el treball en xarxa multidisciplinari i els imperatius legals suposen riscos per a la confidencialitat.

El registre del maltractament a la mare a la història clínica dels infants i el registre de la condició de maltractador a la història clínica de l'home que maltracta plantegen problemes ètics específics.

Per a la recerca sobre violència vers les dones, l'OMS ha elaborat unes recomanacions ètiques referents a la confidencialitat i la seguretat de les dones participants.